

A mai szám ára az Uj Kelet Heliapjával együtt 7 lej

Szerkesztőség kiadó-hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — 97 Zs. N. Sz. — — 51

Kéziratok kizárólag szerkesztőséghez küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályautvaron és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 1-50

1925 március 6 Péntek

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 54 szám

5685. Adár 10

Angheliescu zsidórendelete

Mindent meg tudunk érteni. Ha szemben állanak küzdő felek egyenlő erővel és egyenlő fegyverekkel a porondon és birkóznak az utolsó csópp vérig és a szívósbabb, vagy a szerencsésebb hidegverrel szurja le a másikat, csak azért, mert egyedül akar ur lenni a maga környékén: mi megértjük ezt is. Gonosznak és embertelennek tartunk minden életrontást, akármilyen jogcimen is történjék az, de megértjük, mert tudjuk, hogy az ember ösztöneiben gonosz és embertelen. És csak egy tehetetlen sóhajtatunk, egy szomorú könnyünk van az oktalan küzdelemben elesett teteme fölött.

Mi megértjük azt is, ha az erősebb, a maga tulerejének biztos tudatában ront rá arra, akit gyöngébbnek tud magánál és letiporja és porba fojtja az erősebb jogán: mi megértjük ezt is. Gonosznak és embertelennek tartunk minden elnyomatást és jobberzésünk keservesen lázad az ököl joga ellen, de csak tehetetlen sóhajtatunk. részvétes, szomorú könnyünk van az elbukott gyöngye teteme fölött, mert tudjuk, hogy az ember gonosz és embertelen az ő ösztöneiben és még sokáig az lesz a világ rendje, az lesz az igazság, az lesz a méltányosság, az lesz a szeretet, hogy az erősebb leüti, lebunkózza a gyöngébbet. Mi megértjük ezt is.

De jobberzésünk minden iszonyával és a lélek megirtóztatásával fordulunk el attól az embertől, aki a maga tulerejének és mindenható-ságának tudatában először félholtra veri a nála gyöngébbet, kitépi a szemét és kötelet szorit a torkára, aztán odakötözi a védekezésre tehetetlen a cölöphöz, hűsítő levegővel levegyezi a friss verben fakadozó sebeket és égre forgatott szemekkel, kenetes, zsoltosmág hangon fuvalazza a vérben fetregő felé: látod milyen jó fiu vagyok én, látod levegővel hessegetem el sebedről a levegyeket és hűsitem a daganataidat. Azokról a sebekről, amelyek őt hasított, azokról a daganatokról, amelyek az ő ütése nyomán támadtak.

A hasonlat, amit elmondottunk talán nagyon is együgyű, talán nagyon is megdöbbentő, de kegyetlenül igaz.

Miniszter ur! Az ön legújabb rendelete, a szombat iskolai megtartásáról nem közönséges, nem megszokott arculapása a romániai zsidóságnak. Oh, arculapást kaptunk már bőven, kaptunk eleget: már föl se vettük volna. De ez a gonoszkodó, gunyosan szemünkbe mosolygó játék a szavakkal, amit az ön legújabb rendelete csap a mi arcunkba, bizony, hogy ez nem egyéb, mint a mi gyöngeségünkben való kéjelgés.

Sulyos ez a vád, lélekre elnehezede a mi sikoltó jajsavunk: meg kell, hogy indokoljuk. Hát álljon itt mégegyszer a hír, Angheliescu közoktatásügyi miniszter legújabb zsidórendeletéről:

Angheliescu közoktatásügyi miniszter körrendeletet küldött valamennyi főigazgatóság-nak és tanfelügyelőségnek, amelyben kötelezővé teszi a különböző vallásfelekezetek ünnepeinek tiszteletben tartását. A rendelet értelmében azokon a területeken, ahol a zsidó, vagy a mohamedán lakosság van többségben, szombaton, illetőleg pénteken nem szabad tartani előadást az iskolákban. Az állami iskolákba járó zsidó tanulók felvannak mentve az államvallás hittanórájának látogatása alól. Az állami iskolákban, ahol szombati napon előadást fognak tartani, a zsidó tanulók kötelesek irni.

Miniszter ur! Mi nem akarjuk feltételezni önről, aki a román királyságnak éppen a közoktatásügyi miniszteri székében ül, hogy nem volna teljesen tisztában Nagyrománia földrajzával és néprajzával. Ön nagyon jól tudja, hogy mi zsidók ebben az országban sehol se vagyunk

többségben. És amikor ön, az ön rendeletében ájtatos hangon fuvalazza, hogy mindenütt jognak van megtartani legszentebb vallási napunkat, ahol többségben vagyunk, akkor mi úgy érezzük, hogy ez semmi más, mint a szavakkal való kegyetlen játék.

Miniszter ur! Európában sok jogfosztásnak, sok embertelenségnek volt már tanuja az utóbbi években az elcsigázott emberiség. De egy szent alapelvhez még a legelmaradottabb országban, még a legreakciósabb társadalomban sem mertek hozzányulni. Ez a szent és sérthetetlen alapelv a vallásszabadság volt. Csak itt, a föl-szabadult Nagyromániában tette meg Ön, hogy

két év óta, hatalmi szóval kényszerítette a zsidó ifjúságot vallási szent törvényeink megszegésére. Tiltakoztunk ellene, de kénytelenek voltunk tűrni. Kisebbségi nemzet vagyunk, mi vagyunk a gyöngébbek és a gyöngébbek könnyes reménykedésével vetettük bizalmunkat a jobb, az emberségesebb, a belátóbb jövő felé. De ön nem elégedett meg azzal, hogy meghazdította az európai emberiség nagy alapelvét, a francia forradalom vívmányát, a vallásszabadságot, hogy halálos sebet ütött mirajtunk, tehetetlen zsidó népen. Ön még azt is megtette, hogy vérző sebünk fölött gúnyolódik, ami a leggonoszabb megcsufolása kisebbségi jogainknak.

Európa új arca

Dr. Seipel volt kancellár a népszövetségről, Oroszországról és az államszövetségekről

(Bécs, március 5. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Seipel az osztrák köztársaság egykori kancellárja, pápi ember, és egyike a legfelvilágosodottabb elméknek, akiknek látókörét nem tudja megszükiteni egy exkluzív réteghez való hozzátartozandóság és mentesíteni tudja magát azoktól az irányzatoktól, amelyek a mai Európában több-kevesebb sikerrel igyekeznek meggyökeresedni. Seipel az az államférfi, aki tul ezeken a mulandó áramlatokon történeti vonatkozásaiiban látja a haladás vonalát és bátran, elfogultság nélkül mutat rá azokra a bajokra, amelyekben a mai Európa vonaglik.

Dr. Seipelt az egész németiség, országhatárra való tekintet nélkül, magának vallja és nincs semmi meglepő azon, ha Köln városa a kiváló államférfiut egy előadás megtartására hívta meg. A meghívás mögött nyilván nagyobb politikai célok is rejtőztek: a városban a megszálló antantcsapatok katonai képviselői és közigazgatási előkelőségei is meghallgatták Seipelt, aki ezuttal a legyőzött németiség higgadt szószólója is volt. Mindenekelőtt kifejtette Európa újjáalakításának a vezérelveit és rámutatott, hogy a mai európai rend legélesebb ellenségeit a gazdasági élet tényezői körül kell keresni. Oroszország jelentősége e körül ma a legdöntőbb. Ha majd Oroszország is az európai színpadra lép, akkor a világ képe gyökeres változáson megy át, akár akarja a többi nemzet, akár nem.

Egy bizonyos, — ugymond — a világháboruban elesett államok és állami ideák többé nem fognak felszínre kerülni.

Eltűnt és új államok

A huszonhat állam közül, amely a háboru előtt Európában létezett, kettő tűnt el: Ausztria-Magyarország és Montenegró. Kilenc új állam jött létre: az új Ausztria, Csehszlovákia, a mai Magyarország, Lengyelország, Litvánia, Lettland, Észtland, Finnland és Danzig. Tizenkét állam új határokat kapott: Franciaország, Olaszország, a német birodalom, Belgium, Dánia, a Szerbiából keletkezett Jugoszláv királyság, Románia, Albánia, Görögország, Bulgária, Törökország és Oroszország. Nemzetfölötti államok közül, vagyis olyan államok, amelyek nem nemzeti alapon jöttek létre, hanem amelynek irányításában több nemzet vesz részt anélkül, hogy ugynevezett államnép és kisebbségi viszony állana fenn közöttük, kettő maradt meg: Belgium és Svájc. Az új államok közül igazság szerint Jugoszláviát is ezekhez kellene számítani, azonban a szlávoknál még mindig felvetődik komoly formában a kérdés, hogy hol végződik a faj és hol kezdődik a nép. Itt még ez a kérdés nem tisztázódott. Nemzeti kisebbségek fölött tizenegy ország rendelkezik: Franciaország, Itália, Belgium, Ausztria, Csehszlovákia, Magyarország, Lengyelország, Jugoszlávia, Románia, Törökország és Oroszország.

Ahány állam, annyi államforma

Nehogy azonban azt higyük, hogy csakis a háboru következménye ez az új alakulás. Bizonyos, hogy a nagy földlökések a háboruból indultak ki,

azonban a dolgok új elrendeződése körül nagy szerepe volt a forradalmaknak, úgy a szociálisoknak, mint a politikaiaknak is. A háboru előtti Európa mérlegén a konzervatív és a haladás felé törtető elemek állottak. Külsőleg nézve egymás mellett monarchiák és köztársaságok állottak fenn, az igazság azonban az volt, hogy ahány állam, annyi államforma létezett Európában. Ami nemcsak igazságos, hanem helyes is. Az államformák ugyanis nem arra valók, hogy a tudósoknak, a közjogászoknak és a statisztikusoknak alkalmat adjon különböző rubrikázásokra, hanem az állam formája és alkotmánya kell, hogy az államot alkotó népre szabott ruha legyen, kell, hogy hozzáismuljon sajátjához, történetéhez és fejlődési fokához. A háboru előtti Európát többé-kevésbé erős szövetségek tartották egyensúlyban. Ma már nem lehet vitatkozni arról, vajjon ezek a szövetségek biztosítani tudták-e volna a békét és hogy a háborunak milyen kimenetele lett volna arra az esetre, ha a háboru előtti szövetségek a háboruban is fennállottak volna.

Egyike a szövetségeknek, a hármasszövetség, összeomlott. Az új Európa már nem ismeri az erők egyensúlyának gondját. Ma már hegemoniáról van szó és az új Európa szövetségei oda irányulnak, hogy a világháboruban győztek hegemoniájukat belátható időre biztosítsák az ellen, hogy e hegemoniáknak konkurrensé támadhasson. A nagyantant legfőbb gondja a szerződéses, különösen a versaillesi békeszerződéses respektálása. A kisantantot viszont legfőképpen a saintgermaini és a trianoni békeszerződések érdeklik. A világ háboruban alulmaradt államok vagy utódaik már nem kötnek szerződéseket, az ő frigyuk nem más, mint háborus emlékek, ezek azonban magartartásukat és hangulatukat akaratlanul is befolyásolják mindaddig, amíg számukra új hatalmi csoportosulások lehetőségei nem bukkannak fel. Teljesen kizárt dolog, hogy ez államok valamelyike is megtalálja az utat a nagy-, vagy a kisantantba.

A népszövetség szerepe

A hatalmi csoportosulások és szövetségek helyét a népszövetség foglalta el. Ezideig azonban nem elégitik ki azokat sem, akik létrehozták és innen van, hogy a két szövetség szilárdul fennáll. Hogy vajjon a mai népszövetség az emberiségnek tartós vívmánya lesz-e, vajjon élheti-e a saját életét, azt majd akkor látjuk, ha a nagy hiányok, amelyek ma még nincsenek betöltve, eltűntek.

Seipel ezután rámutatott a népszövetségre arra a nagy hiányára, hogy Amerika még mindig nem vesz közvetlen részt benne. — Többen azt hiszik — ugymond, hogy az új Európát aránylag könnyű korrekciókkal és javításokkal nyugvópontra lehetne hozni: a jövótéli problémának bölcs megoldásával, a kisebbségi védelem megjavításával, a közlekedési korlátozások megszüntetésével, a béke megbolygatása elleni biztosítékokkal, sőt talán némi határkiigazítással. Ma azonban nem szabad egyetlen követ sem kivenni még meg nem száradt új épü-ből, mondják ezek, később majd szabadelvűbbek

OS

Megjelent

80 lej.

elben!

saság

negtartani.

yét a köznyű-

ntése, továbbá

gatoság.

KÖVETEL

Lej	b.ni
000.000	—
257.179	56
325.755	67
179.152	79
372.253	72
685.000	—
148.589	90
986.914	88
386.942	97
851.789	49

atóság

lehetnek e tekintetben. Később majd a békeszerződések is elasztikusabban lehet majd magyarázni. Ezek azonban egy igen fontos tényezőről megfeledkeznek: Oroszországról. Az orosz-kérdés oly nagy és annyira tele van problémákkal, hogy erről sokat beszélni nem is lehet. Annyit azonban mondhatok, ha Oroszország olyan marad, mint amilyen ma, ha ott állandósítja magát ez a mai új élet, akkor Európa határai tartósan eltolódtak és Oroszországot nem lehet Európához tartozónak tekinteni. Ha azonban Oroszország mégis bekapcsolódik az európai államok sorába, akkor a világ képe új alakot ölt. Sokáig remélhetőleg nem kell várni erre a világhistoriai fordulatra.

Kifejtette még, az állam és a gazdaság közötti összefüggést, a gazdaságnak átfogó és külső kereteket tullepő hatásait. Mindenképen azonban bizonyos, hogy Európa más célt nem tűzhet ki maga elé, mint a békét és ebben Európának egységesnek kell lennie, tudatosan, egységesnek.

Seipel dr. Kölnből Hágába megy, ahol meg fogja látogatni az ország egyik legmagasabb egyházi méltóságát.

Föllázadt parasztek fölkoncoltak a kommunista tisztviselőket

Zinovjev nagy beszéde az orosz-amerikai viszonyról

(Berlin, március 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Moszkvából érkezett híradások szerint az orosz közvéleményt az utóbbi időben Zinovjevnek, a III. Internacionálé szűkebb bizottságában tartott nagy beszéde foglalkoztatja.

Zinovjev ezuttal Amerika politikájáról beszélt és küszöbön levőnek jelentette ki Oroszországnak az Unió által való elismertetését.

— Ha majd Amerika hajlandónak mutatkozik Oroszországot elismerni, — mondotta a kommunista pártvezér — akkor ezt nem azért fogja tenni, mert Oroszország el fogja ismerni az Egyesült-Államokkal szemben fennálló tartozásokat, hanem azért, mert Oroszországtól az ország természeti kincseinek kiaknázására koncessziókat kap. Emellett azonban Amerika sulyt fog helyezni arra is, hogy az Unió államai kiméltessenek meg a bolsevik propagandától. Mi ezt a föltételt egyoldaluan fogadhatjuk csak el, vagyis kijelenthetjük, hogy innen Oroszországból nem csinálunk propagandát, de arra, hogy bent az országban ne üzenek kommunista propagandát, nekünk semmi ingerenciánk nem lehet.

Beszéde során Zinovjev kitért a világhelyzetre is és kijelentette, hogy a kapitalista államok nem fognak nyugodni és valahol robbanni fog az a feszültség, ami a világot még mindig nem engedte egyensúlyba hozni. Oroszország legyen elkészülve a kapitalista országok koncentrikus támadására. Végül Trockijról beszélt. A volt hadügyi népbiztos — ugyanond — sulyos megtorlásban részesült a kommunista elvekhez való hűtlensége miatt, de ez mind enyhe ahhoz képest, amit megérdemel. Trockij el lehet készülni rá, hogy a legközelebbi pártgyűlés még sulyosabb büntetéssel fogja őt sújtani.

Zinovjev beszédét azonban tulharsogják sokkal fontosabb események. Pustenska és Likvicsov községek parasztlakossága az összes ott tevékenykedő kommunista tisztviselőket és komiszárokat, továbbá a kommunista ifjak ligájának vezetőit fölkoncolták. A lázadás oka az volt, hogy a parasztokat az adók sürgős megfizetésére szorították. Az adófizetés miatt a földmivelő nép kénytelen volt gabonáját olcsón eladni és így történt, hogy a feldühödött nép bosszuját a tisztviselőknél töltötte ki.

— Öngyilkos katona. Temesvárról jelentik: Vasile Onetz közbaka a Ferdinánd-kaszárnya egyik félreeső helyén felakasztotta magát. Mire rábukkantak, már meghalt. Tettének okát nem tudják.

MILKA
SUCHARD
TISZTAN ALPESITEJ, KAKAO ÉS CUKOR.

Egy tizenkétéves fiu öngyilkossága Bécsben

A bécsi öngyilkossági statisztika rekordja. Százhetvenkilenc öngyilkossági esetben jártak el a bécsi mentők

(Bécs, március 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az öngyilkosságok száma az osztrák fővárosban napról napra ijesztő módon szaporodik. Az önkéntes mentőegyesület február hónapjában százhetvenkilenc öngyilkossági esetben járt közbe. Ez a szám a legmagasabb, ami a mentőegyesület fennállása óta létezett. Különös figyelmet érdemelnek a fiatalok öngyilkossági esetei, amelyekről majdnem mindennap beszámol a rendőri krónika.

Ujabbán egy tizenkétéves polgáriiskolai tanuló követett el öngyilkossági kísérletet. Ezuttal nem azért akart a fiu megválni az élettől, mert a szülői büntetéstől félt, hanem ugyyszólván hiusági okokból. A kisfiu nevelőanyjánál lakott a Schönbrunnerstrasse egyik házában. Egészséges, jónevelésű és szorgalmas fiu volt. A polgári iskola első osztályába járt és az utolsó szombaton valami kis mulasztásért osztályfőnöke büntetőfeladatot adott fel neki. A fiu feladata lett volna vasár-

nap az olvasókönyvből egy verset többször leírni, mely alá nevelőanyjának oda kellett volna jegyeznie, hogy tudomása van a feladatról, amit a fiunak azért kellett elkészíteni, mert az iskolában nem jól viselte magát. A fiu restelte nevelőanyja előtt ezt az iskolai fenytést és nem írta meg a feladatot. Hétfőn délelőtt, amikor iskolába ment, a kisfiu a közeli Steinbauer-gasse egyik házában felment az első emeletre és levetette magát a lépcsőházba. A szerencsétlen gyermek, dacára, hogy sulyos belső sérüléseket szenvedett, teljesen eszméletlenül volt és a mentőknek el is mondotta, hogy miért akart megválni az élettől. Később amikor kórházba került, ugyanezt a vallomását megismételte a rendőrség emberei előtt is. Elmondotta, hogy nem akart nagynénjének fájdalmat okozni és inkább a halált választotta.

A többi öngyilkosságának tulnyomó részben nyomor és szerelmi csalódás a motívuma.

Jabotinszky Párisban

A volt zsidó légio parancsnokának hatalmas beszéde a palesztinai bevándorlás korlátozása ellen

(Páris, március 5. Az Uj Kelet állandó tudósítójától.) A népszövetség állandó mandátumbizottsága nemrégiben, amidőn Sir Herbert Samuel főkörmányzó jelentését a palesztinai állapotokról meghallgatta, a jelentést azzal a megjegyzéssel vette tudomásul, hogy az angol kormány ajánlja, hogy a bevándorlást Palesztina befogadóképességéhez mért korlátok közt engedélyezze. Ez a megjegyzés érthető akkor, amikor tekintetbe vesszük, hogy ma, az egy Amerikát kivéve, mindegyik államban munkanélküliség van és ezt fiatal államban mindenképp el kell kerülni. A megjegyzés homályos volta azonban másrészt alkalmat szolgáltatott arra, hogy több oldalról protestáljanak a zsidó bevándorlás mindennemű megszorítása ellen.

Ebben a jegyben folyt le Párisban is egy cionista népgyűlés, amelyen az összes cionista pártok részt vettek. A népgyűlés a Malakoff-teremben és nagyszámu hallgatóság előtt folyt le.

Az első szónok Vladimir Jabotinsky, a volt zsidó légio parancsnoka volt. Beszédét az alábbiakban adjuk:

— A Palesztinába való zsidóbevándorlásnál vannak korlátozások, melyek a bevándorlást megnehezítik, mint például azok a torturák, amelyekben a bevándorlóknak mindenütt át kell menni: az alapos kikérdezés, az okmányok tömkelegének szűksége, egy bizonyos pénzüsszeg felmutatása, a szervezet ajánlása, stb. Ha azonban ezeket meg is szüntetnék, a zsidóságon ezzel még nem lenne valójában segítve, ami csak azt mutatja, hogy az immigrációs kérdés nem csak közönséges költözködési szabadság kérdése.

— Nem szabad ugyanis elfelejteni, hogy az az antiszemitizmus, amely ma készíti a zsidókat kivándorlásra, nem az az antiszemitizmus, amelyet már kétezer éve ismerünk. Ma valahogy nemcsak embereknek, embercsoportoknak törekvései indulnak a zsidók ellen, hanem valahogy a körülmények antiszemitizmusa is (l'antisémitisme de choses). Ma minden ami történik, az északi Litvániából a déli Görögorszáig, a zsidók létét támadja meg, keleten Oroszország megöli a zsidó kispolgárságot.

És mindez elől, a kenyértelenségben rejlő biztos halál elől, nincs hová menekülni. A gazdag külföldhöz fordulhatnánk, de ennek ma nemzeti politikája az elzárkózás. Franciaország saját ujjáépítésével van elfoglalva, Angliában másfélmillió munkanélküli van, stb. Volt az egy Amerika, ennek is elzárta a kaput, hogy az angol-szász fajta fajtisztaságát megőrizze. S ekkor csak egy kapu maradt, Palesztina. Most ezt is lassan, de becsukják. Ez ellen erőlyesen tiltakozni kell.

— Palesztinával szemben ugyanis hibás és indokolatlan azt a tételt alkalmazni, hogy a bevándorlást csak az ország befogadó asszimi-

lációs képességéhez képest lehet intézni. Nem szabad elfelejteni, hogy Palesztina nem befejezett ország, nem oly ország, mely ma többet nem fejlődik. Palesztinának ma akkora a befogadó képessége, amekkorának megteszik.

— Azonos eset forog fenn Görögországban, amely mint a szegény balkáni államok legszegényebbike volt ismeretes. Ime ez az ország két két és fél év alatt csendben 1,500.000 embert tudott elhelyezni. A török-görög békeszerződés értelmében ugyanis a görögök kötelesek repatriálni a kisázsiai görögöket. És ezt ez a szegény ország ilyen csendben végezte el.

— Palesztinában a helyzet a következő: Az országban 2 millió hektár föld van, amelyet földművelésre fel lehetne használni. Ebből csak félmillió van megművelve, másfélmillió hektár, ami annyi, mint tizenötmillió dunam, még a jövőben használandó ki. Van tehát mit fejleszteni az országban. Fontos tudni még azt is, hogy a másfélmillió hektár megműveletlen föld egyharmada, tehát ujjabb félmillió, minden talajjavítás nélkül, azonnal megművelhető, még a legrimitívabb módszerek szerint is.

— Csakhogy nem szabad elfelejteni, hogy a megműveletlen föld szinte mind, valami török vagy arab effendié, aki legtöbbször nem is törődik vele. Ezeknek a földeknek a megszerzésére egy mód van: egy régi, Palesztinában még érvényben lévő török törvénynek az alkalmazása, amely szerint: amely föld három évig egyfolytában nincs megművelve, az állam tulajdonába megy át. Ha ez a törvény ennyi földet megszerez, a palesztinai helyzet mindjárt megváltozik. Mert bármilyen csodások is a Keren Hajjeszód- és Keren Kajemet-kampányok eredményei, nem elegendők.

— A napokban állapították meg, hogy a világ aranykészlete nem elegendő, hogy Európa amerikai adósságait megfizesse, éppogy meg lehet állapítani, hogy a világ zsidó vagyonának mászserja nem oldaná meg véglegesen a palesztinai kérdést. De, ha ez a másfélmillió hektár föld rendelkezésre áll, ez olyasvalami, amire államkölcönt lehet felvenni, ez végleges, biztos megoldást jelentene.

— Nem lehet tehát Palesztina befogadóképességéről, mint befejezett, meglévő dologról beszélni, Palesztina annyit fogad be ezidőszert, amennyinek az ottlétét lehetővé teszik. De ha Palesztina ezidőszert nem is fogad be annyit, mint amennyit kellene, oka az, hogy mi vagyunk terméketlenek, nem az ország.

A gyűlés többi feliratkozott szónokai: Viktor Basch, (a Sorbonne tanács és az Emberi Jogok Ligájának alelnöke), Hillel Zlatopolsky, Fernard Corcos, dr. Fildermann stb. tekintettel az idő előrehaladott voltára a szótól elállottak és csatlakoztak Jabotinsky szavaihoz.

(f. e.)

Az nem bűn

(Cluj-Kolozs dósitójától.) Ké ma az itélőtábla érdekes perben, élet ezerizű és felperes Salamo kedő volt, aki az ügyészségen aki — szerinte sulyosan megk

Farkas Sám mennyiségű börtönös volt Sal ajánlat után me A vételár fejébe lejes váltót adot fizetett ki. Az azonban hírtele ből kifolyólag dott meg. Az e Farkas a bört dása tehát az alapján történt arra az alapra nem kapta kez a váltót és a p talanul. Farkas totta, hogy az Salamonnak ni többszöri kérés sodott keresked ügyészségen csa

A gyulafehé tárgyalta az üg itéletet hozott. itélőtáblához, a gyalás alá.

A tábla üle gazdag. Tanases Farkas Sámuel ben az eladásk illető börtent külföldi iteletr bizonyította, számtalanszor olyan, nem bü séges hazugság.

A tábla elmentette Fark nyugodott az i

Ha művés

buto

akar venni, ne sajnálja az utat

SZ

ERDÉLYRÉSZI BU

asztalosok furníroz

A XX-ik

hím

Cirano

a SEL

hétfő,

Bognár és Szántó Oradea-Mare. Ajánlja saját fajborait és gyümölcs-párlatait

Az üzleti fogás nem büntetendő cselekmény

(Cluj-Kolozsvár, március 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Két gyulafehérvári kereskedő állott ma az ítélőtábla előtt várva az igazságot egy érdekes perben, melynek gyökerei a kereskedelmi élet ezerzű és ezerszínű talajába ágaznak el. A felperes Salamon Andor gyulafehérvári kereskedő volt, aki másfél évvel ezelőtt feljelentette az ügyészségen Farkas Sámuel borkereskedőt, aki — szerinte — egy bürületből kifolyólag súlyosan megkárosította.

Farkas Sámuel Salamonnak 1923-ban nagymennyiségű bört kínált eladásra. Az üzlet nagyon előnyös volt Salamonnra nézve, aki mindjárt az ajánlat után megkötötte a szerződést Farkassal. A vételár fejében Salamon egy százhuszezer lejes váltót adott és huszonöt ezer lejt készpénzben fizetett ki. Az üzlet megkötése után nemsokára azonban hirtelen esni kezdett a bór ára, melyből kifolyólag Salamon nagy összeggel károsodott meg. Az érdekes az volt a dologban, hogy Farkas a bört még nem adta át neki, károsodása tehát az átadott váltó- és pénzürtékek alapján történt. Salamon gondolt erre egyet és arra az alapra helyezkedve, hogy a bört még nem kapta kezébe, felszólította üzletfelét, hogy a váltót és a pénzt küldje vissza neki haladéktalanul. Farkas tudni sem akart erről. Azt állította, hogy az üzlet meg volt már kötve s ezt Salamonnak nincsen jogában felbontani. Miután többszöri kérése eredménytelen maradt, a károsodott kereskedő jelentést tett a gyulafehérvári ügyészségen csalás miatt.

A gyulafehérvári törvényszék a múlt évben tárgyalta az ügyet és Farkasra nézve kedvező ítéletet hozott. Salamon felebbezett a kolozsvári ítélőtáblához, ahol az ügy tegnap került tárgyalás alá.

A tábla ülése érdekes jogi vitákban volt gazdag. Tanasescu főügyész azt vitatta, hogy a Farkas Sámuel cselekedete büntetendő, amennyiben az eladáskor nem volt tulajdonában az illető börtmennyiségnek. Hivatkozott számos külföldi ítéletre. Kelemen Rezső dr. védő azt bizonyította, hogy a kereskedelmi világban számtalanszor történik üzleti fogás és mint olyan, nem büntetendő, mert azok nem közönséges hazugság-jellegűek.

A tábla elfogadta a védő érvelését és felmentette Farkas Sámuel. A főügyész megnyugodott az ítéletben.

Ha művészit kívánsz, fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne Marosvásárhelyre és tekintse
szajnája az utat SZÉKELY ÉS RÉTI meg a

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermeit,
asztalokat furniárukat legelőcsöbben itt szerezhetik be

A XX-ik század dicsősége.

Cirano De Bergerac
a SELECT MOZGÓ-ban
hétfő, március 9-ikével.

Ujabb támadások Magyarország ellen a kamarában

A szenátus elnapolta üléseit

— Bukaresti munkatársunk esti telefonjelentése —

A szenátus mai ülésén többszöri megállapodást szavazott meg. Elsősorban a Románia és Csehszlovákia között történt állatorvosi konvenciót, továbbá öt olyan megállapodást, amelyben Ausztria és Románia delegátusai állapodtak meg. Ezek között elsősorban azt a megállapodást, amely az Ausztriában működött tisztviselők nyugdíjára vonatkozik. Továbbá a Magyarország és Románia között a postatakarék-pénztárakra vonatkozó megállapodásokat. Ugyancsak ezen az ülésen szavazták meg az angol-olasz hitelezőkkel történt konvenciót és azt a törvényt is, amely amnesztiát ad az erdőkivágásért elítélteknek. Az építkezésekről szóló törvények módosítását elrendelő újabb törvényt szintén ma szavazták meg.

Ezek után a szenátus a böjti napok miatt elnapolta magát a jövő hétfőig.

A kamarában néhány jelentéktelen felszólalás után Pineta képviselő kéri az ügyvédi gyakorlatról szóló törvény módosítását. Kéri Marzescu miniszter törvényjavaslatát értelmében töröltetni azokat a régi rendelkezéseket, amelyek szerint minden hatósági beadványt ügyvédnek kellett eljuttatni. Ez a Florescu-féle törvény ugyanis csak megnehezíti az ügyvitelt és sok esetben fölösleges költséget okoz. A törvény módosítása követeli továbbá azt is, hogy az ügyvédek alkalmi szindikátusok útján ne állapithassanak meg egységes költségeket, amik szintén a feleket terhelnék meg túlságosan.

Giurculescu interpellációra jegyeztette be magát a tavalyi pirotechnikai nagy robbanások ügyében.

Gradisteanu kérdezi a külügyminisztert tudja-e, hogy a magyar költségvetése sokkal nagyobb, terjedelmesebb és költségesebb, mint Romániáé. Magyarország a háborúból legyőzötte és területének megcsökkentésével került ki, míg Románia győzött és területe megnagyobbodott. Lehetséges-e, hogy Magyarország, amely telesírta a világot panaszaival, hogy nem tud pénzügyileg helyreállni és amely kegyelemképpen kölcsönöket és moratoriumokat kapott, hogy ez az ország most szembehelyezkedik velünk, sőt egy nagy propaganda-szervezetet tart fenn nagy költséggel azzal a céllal, hogy benűnk a külföld előtt szidjon és rágalmozson. Holott Magyarországnak az lenne a kötelessége, hogy hálás legyen. Ehelyett propagandát űz ellenünk és rendes kötelességét, a lefegyverzést sem hajtja végre. Kérdezi a külügyminisztert, tűrheti-e, hogy Magyarország amikor azt állítja, hogy nem tud fizetni, hatalmas összegekkel előkészíti a mai helyzet megváltozását. Úgy véli, hogy a román kormány ebből az ügyben lesz még komoly szava és demarsot fog intézni a magyar kormányhoz.

Aradon tárgyalják a csonka vármegyék vagyonának felosztását

(Arad, március 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) A részben Romániához, részben pedig Magyarországhoz csatolt vármegyék vagyonának likvidálása ügyében már régebbi idő óta előkészítő tárgyalások folynak. A román bizottság, amelynek tagjai Hodor Viktor, központi vezérigazgatósi felügyelő, Georghescu arad megyei prefektus, Lázár Ágost subprefektus és Dragici szenátor ma Makóra utazott, ahol magyar bizottság fogadta a kiküldötteket. A magyar bizottság tagjai Csoláky és Ernyei miniszteri tanácsosok.

A bizottságok rövid tanácskozás után megállapodtak abban, hogy Aradon március 16-án ülnék össze, hogy Arad és Csanád vármegyék vagyonának felosztása ügyében beható tárgyalások után meghozzák a döntést.

A kolozsvári diákvezérek előadásra hívják társaikat

Az első komoly lépés az egyetemi rend érdekében. Minden fakultáson megkezdődtek az előadások

(Cluj-Kolozsvár, március 5. Az Uj Kelet munkatársától.) Amint megemlékeztünk már tegnap, a kolozsvári egyetemi tanács békülékeny magatartást tanúsít a sztrájkoló diáksággal szemben és határozatot hozott, melyben jóindulatról biztositotta a diákságot és kérte azokat, akiket végrehajtották a szigorú intézkedéseket, hogy térjenek vissza az előadásra. Az egyetemi hatóság részéről történt közzeledésnek meg lett az eredménye. A négy fakultás diákdelegációja, összhangban a bukaresti központtal, tanácskozássra ült össze, melynek eredményeképpen olyan határozatot hoztak, mely minden tekintetben biztató jel arra nézve, hogy a kolozsvári diákság komolyan fogja fel a helyzetet és hivatásához méltón igyekszik reprezentálni akarátát, harmónikusan az egyetemi szabályokkal.

A diákok határozatának első része foglalkozik az egyetemi tanács békéshangú nyilatkozatával. Fel-

sorolja mindazokat a pontokat, melyek a sztrájkoló diákokat rehabilitálták, hivatkozik az ígéretekre, melyek szerint az egyetemi tanács hajlandónak mutatkozik, hogy komoly tárgyalásokat folytasson a diákság sérelmeit illetően akkor, ha a rend teljesen helyreáll. A diákdelegátusok végül ezekkel a szavakkal zárják be a nyilatkozatot: *Felhívjuk kollégáinkat, hogy minél hamarabb térjenek vissza az előadásokra és foglalják el elhagyott helyeiket. Aláírva: Busulenga, Goia, Bardosi és Duma diákdelegátusok által.*

A kolozsvári események a legteljesebb optimizmusra engednek következtetni. A mai napon már rendszeren folynak az előadások minden fakultáson. A hazautazott diákok, kik eddig a menzában laktak, kezdenek visszatérni. Megállapítható, hogy az egyetemi tanács határozatai diákkörökből a legkedvezőbb hatást váltották ki.

Lejegyezték a máramarosi zsidó-bank alaptökéjét

A Joint-bank áprilisban kezd meg működését. Beszélgetés Fuchs Edével, a Joint máramarosi vezetőjével

(Sighetulmarmatie-Máramarossziget márc. 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hirt adott már az Uj Kelet arról az akcióról, melyet a Zsidó Nemzeti Szövetség egy zsidó-bank alakítására megindított. A Szövetség vezetősége már a múltban tárgyalásokat folytatott az amerikai Joint vezetőségével, amely megígérte, hogy alakulásának támogatója lesz. A Joint bécsi központjának kiküldötte pár hét előtt már Kolozsváron járt, ahol részletes tárgyalásokat folytatott a szövetség vezetőségével. E tárgyalások során felmerült annak a szükségessége, hogy a Joint támogatása elsősorban a Máramarosra terjeszkedjék ki, melynek egytömegben élő zsidósága a súlyos gazdasági helyzet folytán, mindent megelőzve, szorult támogatásra. Így jött létre azután az az akció, mely előbb Máramarosban akar bankot létesíteni, s majd ez kooperálva működne a megalakulás előtt álló országos zsidó-bankkal is. A máramarosi zsidó-bank megalakítására egy bizottság alakult Fuchs Ede

máramarosszigeti nagykereskedő, a Joint itteni vezetőjének elnöke alatt. A bank alakítása most már befejezett tény és minden valószínűség szerint már áprilisban meg is kezd működését. A máramarosi zsidó-bank alakulásáról Fuchs Ede a következőket mondotta munkatársunknak:

— Szinte megható az az általános lelkesedés és bizalom, amellyel a máramarosi zsidóság a bank megalakulását fogadta. Káhnán Hermán ural már hetek óta járjuk a máramarosi községeket és örömmel kell megállapítanunk, hogy a nép mindenütt a legnagyobb készséggel jelentkezik részvényeket lejegyezni. A bank alaptökéjét eredetileg egymillió lejre terveztük, mely összegre kétszázlejes részvényeket bocsátunk ki. Ezt az egymilliót a legelővidebb idő alatt jegyezték, úgyhogy azzal a gondolattal foglalkozunk, hogy legalább kétféle lejes alaptökével kezdjük meg munkánkat. Ez ugyanis azt jelentené, hogy a Joint a kétféle

lejhez még nyolcmilliót bocsát rendelkezésünkre.

— A részvényesek éppen a zsidó kisemberekből, sőt az egész szegény emberek közül kerülnek ki. Szegény asszonyok hozzák el megtakarított pár lejüket, mások meg ötlejenként kéri kölcsön a pénzt, csak részvényt jegyezhesse. Távoli falvakból jönnek be hozzánk részvényeket jegyezni. Ez a bank valóban népbank lesz, mert a nép megtakarított lejeiből alakul meg.

— Az alakuló bank kifejezett célja zsidó kisemberek támogatása. Zsidó kisiparos, östermelő, — mert a Máramarosban bőven van ilyen is — és zsidó kiskereskedő fog majd olcsó kölcsönöket kapni. Hisszük, hogy ezáltal a mai rettenetes gazdasági helyzetben itt a Máramarosban némileg segíteni fogunk és helyesen alkalmazott kölcsönökkel gazdasági tevékenységet fogunk teremteni, vagy a pusztulástól megmenteni.

— Alapszabályaink nem szabályozzák az adandó kölcsönök nagyságát. Ezt természetesen majd az irányíthatja, hogy mennyi pénz fog rendelkezésre állani. A célunk az, hogy minél szélesebb néprétegek támogatására lehessünk. A bank alakulásának előmunkálatai már a befejezésükhöz közelednek. Reméljük, hogy már áprilisban a bank megkezdheti működését és sikerülni fog addig a kormányengedélyt ehhez az alturista intézményhez megszerezni.

Rágalmazási pör Budapesten a kikeresztelkedett bírák miatt

Egy hamisított levél érdekes története

(Budapest, március 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) A budapesti ítélőtábla hétfőn foglalkozott Kolozsvári Ödön 65 éves nyugalmazott vasuti tisztviselő bűnperével. Kolozsvárt ugyanis a törvényszék a bíróság durva megrágalmazásáért, amelyet egy hamisított levél alapján követett el, kéthónapi fogházra és négyezer korona pénzbüntetésre ítélte. A pernek érdekes és a jelenlegi magyarországi viszonyokat jellemző előzményei vannak.

A vádlott ellen 1920-ban hatóság elleni megrágalmazás címén eljárás indult meg. A nagykanizsai törvényszék Kolozsvárt három havi fogházra ítélte és az ítéletet a tábla is helybenhagyta. Mielőtt a Kuria tárgyalni kezdte volna a felelősséget folytató hozzájárult ügyet, dr. Magyar István kuriai bíró levelet kapott, melynek aláírójaként dr. Ujvári Géza, volt nemzetgyűlési képviselő szerepelt. A levélirő védelmébe veszi Kolozsvárt és többek közt azt írja, hogy lehetetlen, hogy egy keresztény embert ítéljen el keresztény országban három havi fogházra, mert zsidók üldözték és mert emiatt feljajdult.

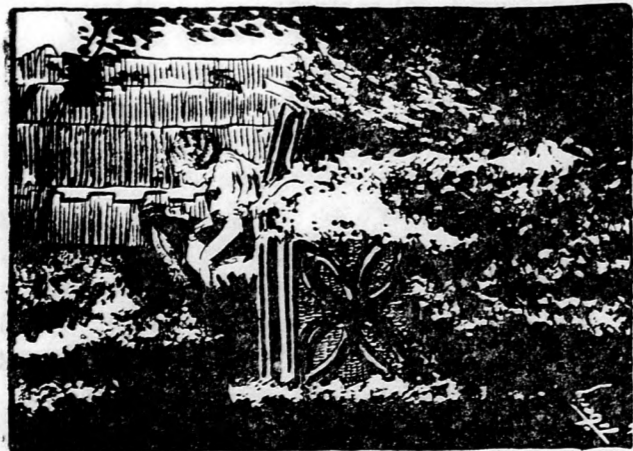
— Bosszútételt volt, — hangzik tovább a levél — amelyben a zsidóknak kedvezett a bíróság, de hát nem csoda, mert a tanács két tagja is kikeresztelkedett zsidó.

Nem tudni, hogy a levél hatása alatt történt-e, de a Kuria megsemmisítette az alsófoku bíróságok ítéletét és Kolozsvárt csupán kisebb pénzbüntetésre ítélte. A levél miatt azonban eljárás indult meg dr. Ujvári ellen és ekkor derült ki, hogy a volt képviselő semmit sem tud a levélről, hanem azt Kolozsvári maga hamisította. A tábla a mai tárgyaláson úgy határozott, hogy megvizsgálta Kolozsvári Ödön vasuti tisztviselő elmeállapotát.

Jól jegyezze meg,

március 9-én

Cirano De Bergerac

**SELECT-
mozgóban.**

A jóvátételi bizottság első döntése Magyarország kártalanítása ügyében

(Bucuresti-Bukarest, március 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több ízben beszámolt már az Uj Kelet arról, hogy a jóvátételi bizottság kártalanítási szekciója hetek óta Magyarországnak az utódállamokkal szemben fennálló kártalanítási követeléseit tárgyalja. Eddig a Romániának jutott és a volt magyar állam tulajdonát képező vasutak, erdők és közutak kérdése került tárgyalásra.

A jóvátételi bizottság a Magyarország által indított jóvátételi keresetekben tegnapi ülésén hozott első ízben érdemleges döntést. A döntés a Romániának jutott volt magyar állami és magántulajdon képező vasuti javakért kártalanítási összeget állapított meg. A jóvátételi bizottság döntése annyira kedvező volt Romániára, hogy az eredmény magát Bratianu Vindlát is erősen meglepte.

Vindlát is erősen meglepte.

A magyar kormány ugyanis a jóvátételi bizottsághoz intézett jegyzékében 1,250.000.000 aranykoronát követelt az Erdélyben talált vasuti javak fejében. A román kormány kiküldöttei, Christodorescu, a magánvasutak vezérigazgatója és Pop mérnök, az aradi üzletvezetőség vezetője a jóvátételi bizottság előtt azzal érveltek, hogy a vasutak jórészt állami tartozásokból építették fel, amely tartozásoknak, Erdélyre eső része Romániára esett. Ilyenformán egy ugyanazon követeléssel nem lehet Romániát kétszer megterhelni.

A jóvátételi bizottság elfogadta a román kiküldöttek érveléseit és éppen ezért egyötödére szállította le a magyar követeléseket.

A zsidóság helyet kap a magyar felsőházban

(Budapest, március 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentette már az Uj Kelet, hogy Magyarországon megkezdtek a felsőházi javaslat tárgyalását. A felsőházi javaslat mai bizottsági ülésén Illés előadó bejelentette, hogy két magyarországi zsidó egyesület beadvánnyal fordult a bizottsághoz, amelyben kéri, hogy a felsőházban a zsidóságnak is juttassanak helyet. A bizottság rövid vita után elhatározta, hogy nem teljesíti a zsidó egyesületek kérését, hanem elfogadja az eredeti szöveget, amely szerint a zsidók képviselői igényeiket kinevezés formájában honorálják.

A bizottsághoz közelálló körök lehetségesnek tartják, hogy a javaslatban foglalt három ezer aranykoronás adócentzum kétezerre fogják leszállítani, hogy ezáltal is több mánás juthasson be a felsőházba. A javaslatot a miniszterelnök pénteken nyújtja be a nemzetgyűlésen.

Hacker bácsi húsz forintja

(Timisoara-Temesvár, március 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hacker Lipót bácsival Gurahonról a minap találkoztam először a földi életben. A temesvári belvárosi zsidó hitközségi iroda előtt várt — nedovera.

Toprongyos öreg, sunyi tekintetű, lengő vörös szakállú: típusa a zsidó koldusoknak. Bocsánatot kérek tőle, hogy e cikk keretében így aposztrofálom, de ez a szabatos és helyes kifejezés az ő nehéz és nem mindig jól jövedelmező mesterségére, bár ő enyhébb körülményekkel és majdnem büszkén — „snorrer”-nek nevezte csak magát. Elismerem, hogy lényeges árnyalati különbség van a két gyűjtőfogalom között, amivel a kéregetés szomorú mesterségét írják körül, de a végeredményben nem változtat a dolgokon semmit sem.

Hacker Lipót bácsi egy azok a sokak közül, akik füstös harmadosztályú vasuti kupékban, vagy az országút sarát dagasztva, vándorbotlással a kezükben, minden nap más városban, más faluban kilincselve tengetik márcól-holnapra baromi kis életüket. Éjszakai tanyájuk néha a vendégszerető zsidó hajlék szobasarkában vetett ágy, néha jól esik bebujni a mezőn szomorkodó magános szalmakazalba is a csipős tavaszi éjszakára, ha vándorlás közben ereszkedik le az est sötétje és nincsen remény a fáradt, rogyant lábakkal falut érni el. Ilyenkor jó a szénakazal, esetleg ágyazni lehet az árokszéli bokrok tövében is.

Poldi bácsi is így éli le a maga pária életét. Könnyes kék szemét elfogódva nézem és nem merem megkockáztatni a kérdést, hogy mik azok a szomorú motívumok, amik szegény Poldi bácsit — azért se koldus, csak snorrer! — eljuttatták ideig. Félek, hogy begyógyult sebeket szaggatnék a kíváncsisággal fel és érdeklődő részvétemet Poldi bácsi indiszkrétiónak venné.

Lehet, hogy gazdag, tekintélyes, hangadó egyéniség volt a maga falujában, míg emberhez illő életet élt. Talán gabbe, talán rasekol. De az is meglehet, hogy már azelőtt is szegény ördög volt, aki hétszámra már akkor is káposztát evett, mint most, ha valami jótét-lélek beinvitálja és a ház asszonya, aki nem számított a vendégre, hogy az ajrach éhesen ne keljen fel az asztaltól, a picurka hust jól körülrakja a hét elejéről maradt savanyu káposztával.

Tulajdonképpen én nem óhajtom sértetgetni a savanyu káposztát. Egészen tűrhető eledel egyszer egy héten. De Poldi bácsi azt mondja, hogy neki olyan kutyaszerencséje van, hogy egész héten néha káposztát kell ennie: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken... Szombat szent napján: akkor nem. Ilyenkor Poldi bácsi városba igyekszik, ahol templom van, elmegy a sülbe és még sohasem maradt finom sólet vagy ricsét nélkül.

Poldi bácsi hetvenstendős fáradt testével neki támaszkodik az iroda falának és réveteg tekintete a nagy semmibe mered. Én pedig már tükön állok és várom, hogy megszólaljon. Illetve, hogy elszólja magát. De ő csak sunyin pislog rám vizenyős szemével, az egész meghajszolt, agyongyötört

kis élete kiül csontos arcára és rőt szakállában benne vannak még az éjszakai vendégágy párnájának pelyhei. A külsőmet nem tartja valami bizalomgerjesztőnek, ahogy gusztlal emegem, mert a világért sem szól egy árva szót sem.

Végre jön a jovialis, öreg titkár, kinyitja a hitközségi irodát és Hacker Lipót „snorrer” utána sompolyog. Imbolygó, rogyós, bátoratlan gyerek-lépésekkel. Az ajtóban tiszteletteljesen köszön:

— Güntóg!

Aztán becsukja maga mögött az ajtót és percekig csak hangos vita hallik ki az irodából. Majd ismét megjelenik Hacker Lipót toprongyos alakja a hitközségi iroda ajtajában és fáradt, reszketős, gyászos körmű kezében egy összevissza szakadozott, agyonragasztott huzlejtést tart.

A földre szegi tekintetét, mintha keresne ott valamit és így nem bírom megállapítani, hogy szomorú-e, vagy dühös. Lassan ballag őszbecsavarodó, busan lehajtott fejével a kapu felé. Egyszerre csak hirtelen megtorpan. Visszafordul és most látom, hogy vizenyős szemét egészen elborította a könny. Az első kíváncsi kristálycsepp ki is buggyan és keskeny arczdát szántva fut végig a lesoványodott, borostás arczon. Ahogyan velem szembe fordul, látom, hogy remeg az ina és küzködik a sirással.

Azután félkád. Kisérteties, reszketős hangon, mintha a sirból jönne:

— Cvančig güldn...

Panaszkodik. Meggyőző érveket sorakoztat fel igazságbizonyítására. Hogy a húsz forint nem sokat ér. Mert mit vegyen ő ezen, mikor neki őt kis unokáját kell eltartania?! A lánya meghalt szülésben, egyetlen fiát elvitte a tüdővész, jómagát pedig földönfutóvá tették a forradalom fosztogatói. Az unokái a falubeli zsidók jószívűségéből tengődnek már esztendő óta, a jószívűség azonban most már némileg alább hagyott. Hiszen semmi sem mehet a végletekig, a fák sem nőnek az égig!

Aztán itt csak húsz forintot adtak. Egy ilyen gazdag városban, ahol selymes prémekekben suhannak el a felicomázott nők a pazar üzleti kirakatok előtt és a jólét száguldozik büdös benzinszagot terjesztve az utcákon... Csak húsz forintot adtak Hacker Lipótnak, aki nem is koldus, csak — snorrer. Sajnos, — muszájból. Hiszen szívesen ülne ő is a csillogó autobilokba, ha véletlenül ezt a módot szánta volna neki a sors. De hát ő egész életében szegény ember volt, faluvégi grajzleros, aki márcól holnapra vegetált, de — vegetált.

Most: koldul. És húsz forintot kap egy gazdag városban öt unokája számára. Szemrehányóan mondja, hogy a gyerekek nem tudnak még kopalni, azoknak tejecke kell és foszlós kenyér. Mert aprók a szegénykéék... Hát futja ebből a rongyos húsz pengőből teje is, meg kenyérré is öt éhes gyerekszáj számára...

Egy darabig forgatja még a rongy pénzt és fejcsóválva elballag fáradt testével. Még sokáig morfondíroz magában:

— Vénig, zü vénig... Pető Gergely

Az Uj Kelet
Szerkesztik
Felelős szerk.
Előfizetési
240 lei
Az Uj Kelet
megje

A zsidó
ságosság en
beszédék va

Péntek
5685 Ádár
1925 márci

szigetecské
mindenárón
lenten Ázs
Nietz

— A ro
széli bizot
jelentik: A
hivatva van
dezni, ma é
ság tagjai r
dasági vezér
magyar rész
Imre belügy
néhány nap
a Magyaror
cius tizenhá
don fog mű
váradi prefé
Erre az alk
harmegye a
József megy
ahol tisztele
adtak. A bi
ben fog me
végrehajtó
lásra.

— Köz
Temesvár
Szeged—Te
galom — m
születel. A
ügyében ne
román—mag
sülünk, a tá
minden rem
szület után
vetlen vasut
vet a genua
fel a nemze
len forgalom
Orient-Expre
geden keres
egyetlen aka
több kilomé
A belgrádi
egyeztetek, me
mutatkozott
mény van a
den keresztü
Bukaresti vo

— A tö
kulisszatitk
arról, hogy F
lemondását. A
lyes intervenc
tizenegyrés v
állott. Ezzel a
lalt szolidaritá

— Káro
Hughes kül
jelentik: A sz
sitásokat kért
ritották meg
azzal a feltéte
féle politikai
néhány más t
államtitkár ern
kielégítőknék.

HIREK

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidó ság napilapja
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Új Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

A zsidó „őtestamentumban“, az isteni igazságosság eme könyvében emberek, dolgok és beszédek vannak, de olyan hatalmas stílusuk, hogy a görög és az ind iratok semmi hozzájuk mérhető nem tudnak melléjük állítani.

Megdöbbenéssel és mélyeséges tisztelettel állunk meg e mérhetetlen maradványai előtt annak, ami az ember valaha volt és egyuttal szomorú gondolatok foghatják el lelkünket az ősi Ázsia, valamint Ázsiának előre nyuló felszigeteseiké: Európa fölött, amely Európa mindenáron az „Ember haladását“ szeretné jelenteni Ázsiával szemben.

Nietzsche: „Jenseits von Gut und Böse“

A román-magyar likvidációs határszéli bizottság Nagyváradon.

Nagyváradról jelentik: Az a román-magyar bizottság, amely hivatva van a határszéli fekvőségek ügyeit rendezni, ma érkezett meg Nagyváradra. A bizottság tagjai román részről dr. Hodor Pál közigazgatási vezérinspektor és Draghiciu szenátor. A magyar részről pedig Csátary Béla és Erneyi Imre belügyminiszteri tanácsosok. A bizottság néhány nappal azelőtt Aradon dolgozott, innen a Magyarországon lévő Makóra utazott át, március tizenhatodikától kezdve pedig ismét Aradon fog működni. A bizottság magyar tagjait a váradai prefektúrán igen szívélyesen fogadták. Erre az alkalomra a magyar részen fekvő Bihar megye alispánja, Fráter Barnabás és Németh József megyei főügyész is átjöttek Váradra, ahol tiszteletükre a hatóságok vezetői ebédet adtak. A bizottság egyelőre a főbb irányelvekben fog megállapodni, a részletes tervek és a végrehajtó módok később kerülnek tárgyalásra.

Közvetlen vasutforgalom Szeged—Temesvár között.

Budapestről jelentik: A Szeged—Temesvár közötti közvetlen vasutforgalom — mint ismeretes — a békekötés óta szünetel. A közvetlen vasutforgalom felvétele ügyében nemrégiben tárgyalások indultak meg román—magyar és jugoszláv részről. Mint értesülünk, a tárgyalások sikerrel kecsegtetnek és minden remény megvan arra, hogy hat évi szünet után a Szeged—Temesvár közötti közvetlen vasutforgalom újból megnyíljon. A tervek a genuai menetrendi konferencián vetették fel a nemzetközi érdekeltségek, mert a közvetlen forgalom hiánya akadályozta azt, hogy az Orient-Express a békeútvonalhoz hasonlóan Szegeden keresztül haladjon. A vonalmegnyitásnak egyetlen akadálya az Oroszlámosnál 1919-ben több kilométernyi távolságban felszedett sínek. A belgrádi tárgyaláson azonban ebben is meg egyeztek, mert a szerb államvasut hajlandóknak mutatkozott a pályát rendbehozni és így remény van arra, hogy két hónap múlva Szegeden keresztül fog közlekedni az Osztrák—Bukaresti vonat.

A török miniszterelnök bukásának kulisszatitkai. Angorából jelentik: Hirt adtunk arról, hogy Fethy bej török miniszterelnök beadta lemondását. A miniszterelnök bukása Kemal személyes intervenciójára történt, mert a kormánypárt tizenegyórás vita után az erős kéz politikája mellé állott. Ezzel a politikával a miniszterelnök nem vállalt szolidaritást és ezért beadta lemondását.

Károlyi Mihály miatt megtámadták Hughes külügyi államtitkárát. Washingtonból jelentik: A szenátus külügyi bizottsága felvilágosításokat kért a kormánytól afelől, hogy miért szorították meg Károlyi Mihály amerikai tartózkodását azzal a feltétellel, hogy távol tartsa magát mindenféle politikai nyilatkozattételtől. Borah szenátor és néhány más tagja a szenátusnak Hughes külügyi államtitkár erre vonatkozó kijelentéseit nem tartották kielégítőnek. Kifogásolják ugyanis hogy a kül-

Négy százezer ember kísérté Ebertot utolsó útjára

Gyászünnepek az elhunyt köztársasági elnök emlékére

(Berlin, március 5. Az Új Kelet tudósítójától.) Ebert volt köztársasági elnök temetése után a szocialdemokratáknak birodalmi gyűlési frakciója emlékünnepet rendezett az elhalt vezér halála miatt. Az emlékünnepeken Müller és Franken képviselők parentáltak el a volt elnököt. A külföldi szocialdemokrata pártok nevében Pierre Renaudet tartott emlékbeszédet.

A berlini városi hatóságok ugyancsak ülés keretében parentáltak el Ebertet és elhatározták, hogy Berlin egyik főutvonalát a volt elnök nevével fogják elnevezni. A temetés lezajlásáról egyébként az alábbiakban számolunk be:

Hatalmas tömeg vonult ki a volt köztársasági elnök temetésére, hogy a nyergeslegényből lett elnököt utolsó útjára kísérje. A temetésen

ügyi hivatal Károlyi ellen a washingtoni magyar követet, Szécheny László gróf közbelépésére járt el. Amerika külügyi reprezentációjának ugyanis semmiképpen sem szabadna befolyásolnia magát Magyarországot követte által, hanem irány elvülaz Unió demokratikus alkotmányát kell elgogadnia.

Regáti és erdélyi biztosító társaságok harca egymás ellen. Bukarestből jelentik: A regáti biztosító intézetek keresetet adtak be az erdélyi biztosító társaságok ellen, amelyben illojális konkurenciával vádolják az erdélyi intézeteket. A miniszter a keresetet Christodorescu igazgatónak adta ki elbírálásra.

Értekezlet a közigazgatási javaslat ügyében. Bukarestből jelentik: Hétfőn reggel a belügyminisztériumban értekezlet tart az a speciális bizottság, amely a közigazgatási reform végrehajtását van hivatva keresztülvinni. A bizottság, amelynek Gritta kolozsvári rendőrprefektus is tagja, kidolgozza a végrehajtási utasítást, azután pedig összehívják az ország összes prefektusait, hogy szóban is megadják a szükséges instrukciókat. A belügyminisztériumban egyébként ma délelőtt értekezlet volt a csendőrség szükségleteinek megbeszélésére. Az értekezleten Tatarescu, Mardarescu miniszterek és Stefanescu a csendőrség országos parancsnoka vettek részt.

Az angol diákok és a világbéke. Londonból jelentik: A cambridgei egyetem diákjainak nagy többsége határozatilag kimondta, hogy felfogásuk szerint „az angol kormány nacionalizmusa veszedelme a világbékének“. A gyűlés határozatát csak azután hozta meg, hogy meghallgatta előbb a munkáspárt kiküldöttjét, majd sir Robert Somerst, a volt konzervatív földművelési minisztert.

Legitimista timadás Horthy ellen. Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés multheti ülésén Gaal Gaszton nemzetgyűlési képviselő kitért a kormányzó udvartartására is és hangsúlyozta, hogy a kormányzó udvartartás körül nagy pazarlás folyik, miért is ezen a téren is a „leépítés“ szükségességét hangoztatta. A parlament felhívása kapcsán gróf Andrássy Gyula lapja, a legitimista „Magyarország“ hosszu vezércikkben és ezenkívül egy másik közleményben is foglalkozott a kormányzó udvartartásának kérdésével. A cikk megállapította, hogy Gaal Gaszton soha sem tartozott a destruktív elemekhez és csak a közérdekelt kívánta előmozdítani, amikor udvartartásának minimumra való redukálását sürgette. A cikk megjelenése utáni napon a fajvédők lapja a „Szózat“, éles támadást intézett a „Magyarország“ ellen. A „Szózat“ vezércikkében sajnálatlall állapította meg, hogy veszélyben forog a budapesti események hullámainak elcsendesedése után a közjogi kérdések kikapcsolásával létrejött keresztény egység és súlyosabban elítélte a „Magyarország“ cikkét.

Körözlevél egy lelkész ellen. Temesvárról jelentik: Az itteni ügyészség körözlevélet adott ki Sgafcsuk Sándor 32 éves újpécsi lelkész ellen. A lelkészt azzal vádolják, hogy a rábizott fiatalok tanítvány-leányok egyike ellen erkölctelen merényletet követett el. Amikor a dolog kitudódott, a község lakossága felháborodásában meg akarta a lelkészt lincselni. Ez azonban a tömeg dühe elől megszökött. A csendőrség tett feljelentés alapján az ügyészség kiadta ellene a körözést.

Istenhozzádót mondunk Palesztinába való távozásunk alkalmával Targu-Murasi ismerőseinknek, üzletfeleinknek. Ferencz Izsó és neje, volt özv. Salamonné.

mintegy négy százezer főnyi tömeg vett részt és az összes Berlinben tartózkodó külföldi diplomaták megjelentek, hogy országuk nevében koszorut helyezzenek a volt elnök koporsójára.

A temetés alkalmával több baleset fordult elő, különösen a potsdami pályaudvar környékén. A mentőállomások jelentése szerint ezernél többször nyújtottak segílyt tulnyomóan könnyebb sebesülteknek, de voltak súlyosabb természetű zuzódások is. A jelentés szerint egy asszonyt halálra taposott a tömeg, háromszáznál többen elájultak, hetven összetaposottat pedig hordágyon kellett a mentőknek elszállítani. A zavargás akkora volt, hogy a rendőrségnek a tömeg közé kellett lovagolni.

Március hatodikán tilos a zenés mulatság. A kolozsvári rendőrség az alábbi rendelet közlésére kérte föl lapunkat: Figyelembe véve a husvéti böjt első hetét, az idevágó törvények alapján közöljük, hogy március hatodikán, pénteken a színházi és mozgóelőadások tilosak. Hasonlóképpen be kell zárni erre az estére a barokat, a vendéglőkben és kávéházakban pedig tilos a zene.

Márffyék véstörvényszéke. Budapestről jelentik: Az újságírók előtt öngyilkossá lett Kis Ferenc állapotában javulás állott be annyira, hogy a rendőrség emberei ki tudták őt hallgatni. Közölte, hogy azon a napon, amelyen öngyilkosságot követett el, a Valeria-kávéházba ment, ahova a véstörvényszék tagjai idéztek. Tettét azért követte el, mert a bombavető bandája azzal fenyegette meg, hogyha a törvényszék előtt igaz vallomást tenne, anyján és nővérén töltenék ki bosszújukat. A rendőrség egyébként kinyomozott egy tanuló, aki Márffyék elítélte-tései óta fenyegető leveleket irt a bírósági tanács tagjaihoz, továbbá több magasállású rendőrtiszthez és egy miniszterhez is. A levél egyik szögletében halálfejt volt lerajzolva. A címzettet figyelmeztetik, hogy nemsokára elteszik láb alól. A gimnazistát átadták a fiatakoruak bíróságának. A rendőrség kinyomozta továbbá, hogy a véstörvényszék fenyegetőzése miatt és ítéletei következtében öten követtek el öngyilkosságot. Ezek között volt Kis Ferenc is, akinek vallomásaiból nemsokára a rendőrség tisztá képet fog nyerni a Márffy-féle terrorbanda üzeméről.

Sikkasztó tisztviselő. Temesvárról jelentik: Panciu Elek, az agrárfelügyelőség egyik alkalmazottja hónapokkal ezelőtt hamisított adatok alapján harmincháromezerszázhatszenvenhét lejt vett fel az állampénztárnál. Vasillescu felügyelő, aki mostanában rovincsolást végez, felfedezte a csalást és azonnal feljelentést tett a rendőrségen. Az előállított tisztviselő beismerte bűnét, amit azzal igyekezett enyhíteni, hogy társai is voltak, akiknek rábeszélésére követte el a sikkasztást. A rendőrség ezek ellen is megindította az eljárást. A házkutatás alkalmával a megtévedt tisztviselő lakásán huszonnégyezer lejt találtak. A hiányzó összeget Panciu ruhákra költötte.

A vigyázatlanság áldozata. Temesvárról jelentik: Romna községben Berg Mihály munkás 3 éves Annus nevű kislányát egyedül hagyta a lakásban. A gyermek a tüzzel játszadozott és eközben meggyújtotta a lakásban lévő papírt. Ettől az egész ház tüzet fogott, a szerencsétlen gyermek pedig halálos égési sebeket szenvedett.

Sztrájkolnak a saászországi vasutasok. Drezdából jelentik: A saászországi vasutasok nemrégiben bérmozgalmat indítottak, amely azonban nem vezetett eredményre. A tárgyalások sikertelen befejezése után először a drezdai vasutak mondták ki a sztrájkot, majd ezekhez csatlakoztak a többi saászországi vasutasok is.

Ötvenéves házassági évforduló. Lebovits Lipót és Neje Roth Margit (Dés) ezuton értesítik összes rokonaikat és jóismerőseiket, hogy március 10-én este ünneplik házasságuk ötvenedik évfordulóját. Sürgönyeim: Lebovits ügyvéd Dés.

* Kérjen Purgot eredeti dobozban. (2)
* Ne féljen! Hyperol-lal készítse szájvizét, megvédi fertőző betegségektől, torokfájástól. Kapható minden gyógyszerárban és drogueriarban.

KÖZGAZDASÁG

Tiltakozó nagygyűlésre készülnek a kolozsvári kereskedők

Egységes állásfoglalás az üzlethelyiségek szabadforgalma ellen
A kolozsvári Sfatul választmányi ülése

(Cluj-Kolozsvár, március 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Lapunk egyik legutóbbi számában jelentettük már, hogy a Sfatul Negustoresc bukaresti vezetősége gyűlést tartott, amelyen elhatározták, hogy a Vadul Comercial és az üzletbérleti szerződések meghosszabbítása ügyében országszerte tiltakozó gyűléseket rendeznek és ha ez az egységes állásfoglalás sem bírna jobb belátásra a kormányt, úgy háromnapos kereskedősztrájkot fognak tartani, hogy ezáltal is tiltakozzanak az üzlethelyiségek szabadforgalmának életbejuttatása ellen.

A bukaresti központ a gyűlés határozata értelmében átiratot intézett az összes Sfatul-körzetekhez, amelyben az akcióhoz való csatlakozásra hívja fel őket. A kolozsvári Sfatul ebben a kérdésben tegnap este választmányi ülést tartott, amelyen újból szóvá tették ezt az újabb kereskedőellenes kormányintézkedést, amelyet az üzlethelyiségek szabad forgalmának május elsejével való visszaállításával idézett elő. A kérdéshez többen szólaltak hozzá a választmányi tagok közül és súlyos kifakadások, méltatlankodások hangzottak el az újabb merénylet ellen.

Kimondotta a választmány, miután az üzlethelyiségek szabad forgalmának időszerűtlen visszaállítása egzisztenciájában támadja meg azokat a kereskedőket, akik helyiségüket bérelni kénytelenek, mert a háztulajdonosok túlzott és a legmerészebb fantáziát és tulszámnyaló követ-

Az „Au-Bon-Gout“-cég kényszer-egyezsége. Jelentettük, hogy a kolozsvári törvényszék tegnap tárgyalta Bárdos Jenőnek az „Au-Bon-Gout“ cég tulajdonosának kényszer-egyezségét. A tárgyaláson a hitelezők arra kérték a bíróságot, hogy a tárgyalást napolja el, miután a céget a selyemcsempészség vádjára alól felmentették és így abba a helyzetbe került, hogy hitelezőinek kedvezőbb kvótát ajánljon fel. A bíróság helyt adott a hitelezők kérésének és a tárgyalást elnapolta.

Tiltakoznak a kereskedelmi és iparkamarai titkárok. Aradról jelentik: Az ország kereskedelmi és iparkamaráinak titkárai a közelnapokban tiltakozó gyűlést hívnak össze Aradra, amelyen az új kereskedelmi és iparkamarai törvénytervezetet fogják behatóan tárgyalni. A kamarai titkároknak főleg az a sérelme, hogy a törvényjavaslat szerint rájuk is kiterjesztik az állami tisztviselők pragmatikáját.

teléseiket nem tudják kielégíteni, a legteljesebb mértékben támogatja a központ akciót. Eppen ezért elhatározta, hogy március tizenötödikére az egész Erdély és Bánátra kiterjedő tiltakozó nagygyűlést rendez Kolozsvárra. Ezt megelőzően folyó hó 8-án, vasárnap előkészítő értekezletet tart a Sfatul helyiségében, amelyen meg fogják beszélni azokat a módokat, amelyekkel minél jelentősebbé és impozánsabbá tehetik a tizenötödiki tiltakozó nagygyűlést.

Elhatározta továbbá a választmány, hogy táviratilag csatlakozásra szólítja fel az összes jelentősebb erdélyi és bánáti gazdasági érdekvéviselőket és fölkéri, hogy a gyűlésen minél nagyobb számban képviseltesék magukat. A tiltakozó gyűlésen, mint értesülünk, a bukaresti központ ugyancsak képviseltetni fogja magát.

Az ülés további során kiegészítették a választmányt és megválasztották a vezetőséget, amely a régiék helyében vezetni fogja a tanács ügyeit a legközelebbi közgyűlés határozatáig. Az új választás alapján elnök: Tuffli R. Richard. Alelnökök: Florea Julian, Keresztes István, Somogyi Miksa. Vezértitkár: Romanovici Gri-gore. Pénztárnok: Pop Petru. Könyvtáros: Rózsa Mór. Választmányi tagok: Jilescu Ioan, Pascu Valér, Aldica Ionel, Hienz Vilmos, Hann Frigyes, Kovács Dezső, Fodor Viorel, Decei Lazar Aurél, Ionescu Mihai, Boschán Géza, Bernát Mór, Kupás Sámuel, Rosca Nicolae, Biró Andor.

Újból szabályozták a devizaforgalmat. Bukarestből jelentik: A központi devizahivatal rendeletet küldött szét, amelyben újból szabályozza a devizák vételét és eladását. A rendelet szerint a 30 ezer lej meg nem haladó devizavásárlásoknál nem szükséges a jövőben a deklarációt a devizahivatallal láttamoztatni, hanem az autorizált bankok a devizahivatal láttamozása nélkül is eszközölhetik az eladást. A deklaráció pontos kitöltését tartoznak a bankok ellenőrizni és nem fogadhatnak el hiányosan kitöltött deklarációkat. Felhívja a rendelet az intézetek figyelmét arra, hogy különösen azok az okmányok pontos feljegyzésére van szükség, amelyek alapján a devizavásárlás történik. Csekket a külföldi hitelezők részére, vagy rendeletére kell kiállítani. Ezek pedig lehetnek: A bank, amelynél az áruk átvételére vonatkozó okmányok vannak, az exportáló külföldi cég képviselője és az utánvétel felett rendelkező

társaság. Ahhoz, hogy csekket magára a vevő-rendeletére lehessen kiállítani, továbbra is a központi devizahivatal engedélye szükséges. Ugyancsak a devizahivatal engedélye szükséges ahhoz is, hogy az országban vásárolt csekket valamilyen ok miatt el lehessen adni.

Fischer Testvérek kolozsvári bórkereskedő cég kényszer-egyezsége. A kolozsvári törvényszéknél Fischer Aron, a Király-utca 2. szám alatti Fischer Testvérek bórkereskedő cég tulajdonosa, dr. Fabius István ügyvéd útján kényszer-egyezségi eljárás megindítását kérte. A cég aktívája 784.167 lej, passzívája pedig ugyancsak 784.167 lej. Hitelezőinek negyvenszázalékos kvótát ajánlott fel, melyet a kényszer-egyezség jóváhagyásától számított három hónap múlva tizennyolc egyenlő havi részletben teljesítene. A beadvány szerint a kényszer-egyezségi eljárásra azért van szüksége a cégnek, mert megalakulása idején, 1920-ban betörték a cég helyiségébe és onnan nagyobbértékű árut vittek el. Ematt a cég kölcsönre szorult, amely után nagy kamatot fizetett, úgy hogy ezeket a kamatokat csak nehézségek árán tudta eddig is fizetni, mert nem álltak arányban a cég jövedelmével. Ezenkívül a nehéz gazdasági helyzet és a súlyos pénzkrisis segítette elő a cég fizetési képtelenségét. A hitelezők sorában jelentősebb összeggel szerepelnek: Kotz és Brassoveanu Nagyszében 151.465 lejjel, Samuel Karras és Fia Medgyes 93.406 lejjel, Közhasznu Takarékpénztár Kolozsvár 70.000 lejjel, Havas József Kolozsvár 85.000 és Frankl Miksa Kolozsvár 60.00 lejjel.

A mai valutapiac

A mai napon üzletelen volt a devizapiac. Ugy a kereslet mint a kínálat tartózkodást mutat. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 350—352, magyar korona 355—360, cseh korona 5-98—6.02, francia frank 10-15—10-20, svájci frank 38-80—39-00, dollár 201-50—202-50, angol font 965—968, olasz lira 8-15—8-20.

Valutapiac március 5-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1037-00, Berlin —, London 666-00, Newyork 201-50, Róma 815-00, Zürich 38-00, Bécs 29-00, Prága 602.

Bukarest. Valuták: Napoleon 745-00, márka 48-00, leva 135, török lira 103, font sterling 955, francia frank 10-50, svájci frank 38-00, olasz lira 825, drachma 325-00, dinár 320-00, dollár 199-50, lengyel márka 37-00, osztrák korona 28-50, magyar korona 27-50, cseh korona 590.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123-88—123-98, Amszterdam 207-55—207-17, Newyork 520-25—520-12, London 2480-00—2479-00, Páris 2655-00—2650-00, Milánó 2090-00—2100-00, Prága 1542-50—1544-00, Budapest 72-00—72-00, Belgrád 838-75—835-00, Bukarest 260-00—257-50, Varsó 100-25—100-25, Bécs 73-38—73-30.

Párisi tőzsde: Bukarest 265-00 Zürich 377-50.

Felkeresi Önt

március
8-án
vasárnap

a Keren Kajemeth munkatársa,

hogy Purim alkalmából Erecz Jiszraelben új föld vásárlására adományt adhasson. A Keren Kajemeth eddig 150.000 dunam földet váltott vissza és azon 40 zsidó falut és kolóniát létesített. A Keren Kajemeth a nagyszámu bevándorlónak, akik letelepítésre várnak, csak úgy adhat földet, ha elegendő pénzzel rendelkezik.

Ezért támogassa ezt a nagy művet megfelelő adománnyal!

Ha nem találják Önt otthon, úgy ne mulassza el adományát a Keren Kajemethre önként beküldeni!

Megfelelő elleni jog

A kisajátítási

(Cluj-Kolozsvár, március 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) L. hirt adtunk a zottság dacára tási bizottság, egyszer megtá amely a Hagg telepen levő s alól, elrendelt rási kisajátító bor pályárvsz Imre ügyvéd arra, hogy a kisajátítása jo kisajátító biz lyezkedik a delkezéseivel.

Dr. Kepes jogi alapot né zését a várme felebbezési f arra, hogy a járasa alkotmá megyei kisajá zata res-judica

A sportpá közérdek, de tendő pálya u szempontból k is minden kor az esetben le alkalmas terü rendelkezésére bizottság hatá emelkedne — szépen fejlődő bénitsa.

A Haggib Haggibbor sp szánt mindenn Imre főtítkár cimre küldend

Kinizsi—T derbije e hónap 22-re volt kison várra jön a béc tak abban, hog játszáik le.

Sportokta aradi kerületbe értékesebb újítás illetve oktató el mult héten. Tel a futball, a bir vebben üzött sp megbizott előad

Hírek a J fuziója még tav szerint az új Futballcsapata C Aradról történt megerősödött. L játékos adott eg ujjáépítik, a m készülnek. Az e készülődés a ba

Röv A Vienna Bécs vasárnapi egyesület nagyb még a következő

Egy ki annak csabb rheu rögton

KAS Hatása párat Dr. Biró -2-

SPORT

Megfelebbezték a Haggibbor elleni jogtalan pályakiszajátítást

A kiszajátítási határozat sport elleni merénylet

(Cluj-Kolozsvár, március 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Lapunk egyik legutóbbi számában hírt adtunk arról, hogy a járási kiszajátító bizottság dacára annak, hogy a megyei kiszajátítási bizottság, tehát egy felsőbb hatóság már egyszer megtámadhatatlan határozatot hozott, amely a Haggibbor sportegyesület tisztviselői ellen levő sportpályát mentesíti a kiszajátítás alól, elrendelte a pálya kiszajátítását. Már a járási kiszajátító bizottság tárgyalásán a Haggibbor pályarészvénytársaság képviselője, dr. Kepes Imre ügyvéd hosszabb beszédben mutatott rá arra, hogy a Haggibbor sportpályának újabb kiszajátítása jogi lehetetlenség, mert ezáltal a kiszajátító bizottság a legélesebben szembehelezkedik a kiszajátítási törvény szigorú rendelkezéseivel.

Dr. Kepes Imre szombaton adta be a minden jogi alapot nélkülöző kiszajátítás elleni felebbezést a vármegyei kiszajátító bizottsághoz, mint felebbezési fórumhoz. Beadványában rámutat arra, hogy a járási kiszajátító bizottságnak eljárása alkotmányos sértés, mert az előzőleg hozott megyei kiszajátítási bizottság felmentő határozata *res-judicata*, melyet megtámadni nem lehet.

A sportpálya fentartása a legnagyobbfokú közérdek, de ezenfelül is a szabad téren építendő pálya egy városépítési, mint egészségi szempontból kívánatos. A kiszajátítás egyébként is minden komoly alapot nélkülöz, mert csak az esetben lehet reális, ha egyidejűleg más alkalmas területet bocsátanak a sportegyesület rendelkezésére. Természetesen a járási kiszajátító bizottság határozata — amennyiben az jogerőre emelkedne — alkalmas volna arra, hogy a szépen fejlődő kolozsvári teniszsportot megbénítsa.

A Haggibbor közleménye. A kolozsvári Haggibbor sportegyesület közli, hogy a részére szánt mindennemű postai küldeményt dr. Kepes Imre főtitkár (Cluj, Calea Regele Ferdinand 4.) címre küldendők.

Kinizsi—TAC. A temesvári kerület futball-derbije a hónap 15-én kerül lejátszásra. Eredetileg 22-re volt kisorsolva, azonban erre a napra Temesvárra jön a bécsi Admira és a felek megállapodtak abban, hogy a mérkőzést egy héttel előbb játsszák le.

Sportoktató tanfolyamok Aradon. Az aradi kerületben megindult tavaszi szezon egyik legértékesebb ujtásaként a kerület sporttanfolyamokat, illetve oktató előadást sorozatot indított meg az elmúlt héten. Tekintve azt, hogy az aradi kerületben a futball, a birkózás és az atletika a legintenzívebben tűzött sportágak, csak ezekkel foglalkoznak a megbízott előadók.

Hírek a Jiu völgyéből. A CAMP és VSC fuziója még tavaly nyélbe volt ütve, értesülésünk szerint az új egyesület Unirea nevet vette fel. Futballcsapata Guru, Kajla, Nagyváradról és Vasvári Aradról történt odaköltözése révén jelentékenyen megerősödött. Lupényban néhány marosvásárhelyi játékos adott egymásnak találkozót. A lupényi pályát újjaépítik, a munkálatok a szezon kezdetére elkészülnek. Az egész Zsilvölgyében erősen folyik a készülődés a bajnoki szezonra.

Rövid külföldi hírek

A Vienna—Hakoah bajnoki mérkőzés lesz Bécs vasárnapi programjának a szenzációja. Mindkét egyesület nagyban készül a mérkőzésre. Ezenkívül még a következő mérkőzések lesznek: Rapid—WAC,

Egy kísérlet elegendő
annak igazolására, hogy a legmákosabb hülöses fájdalom, korszvény

rheuma és esuz
rögtön megszűnik, ha elhasználtunk egy üveg dr. Biró-féle

KASTANIN-t
Hatása páratlan. 1 üveg 30 lej. Főraktár:
Dr. Biró gyógyszerár, Cluj.
Lloyd 3367

Sportklub—Admira, Slovan—Simmering és Amator—Rudolfshügel.

Svájc—Spanyolország mérkőzés lesz pünkösdkor Bernben.

Budapest vasárnapi programja: MTK—III. kerület, Vasas—UTE, FTC—BTC, KAC—Törekvés, BEAC—NSC és Zugló—VAC.

NYILTTÉ

E rovatban közölték a szerkesztőség semmi nemü felelősséget nem vállal

Értesítés

Értesítem t. üzletfeleimet, hogy Fränkel Illés ur elhalálozása folytán a Koos és Fränkel cég saját tulajdonomban ment át és azt Koos Jakab cég alatt változtatva tovább folytatom.

Dej, 1925 március 4.

Tisztelettel
Koos Jakab

Tisztelettel hozom a nagybecsű vevőim tudomására, hogy 35 éve fennálló férfi szabó üzletemhez öcsémét Sámson Janost, aki a helyteli Neumann M. cég üzletvezetésében vett részt, társul vettem és üzletünket ezután

Sámson Jakab és János

név alatt fogjuk vezetni.

Raktárunkat a legficomabb angol és skót szövetekkel, műhelyünket pedig kiváló szakérőkkel ellátva, módunkban áll a legkényesebb ízlést is, a legmérsékeltebb árban kielégíteni.

További nb. pártfogásukat kérve vagyunk

kiváló tisztelettel

Sámson Jakab és János

Str Universitate No 2.

(volt Egyetem-u)

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Filharmonikus hangverseny. Szombaton, március 7-ikén este fél 9 órakor tartja meg a Magyar Zenekonzervatórium II-ik zenekari hangversenyét. Műsoron Mozart legújabb szinfóniája, a Jupiter szinfónia, Mac Dowel zongora koncertje, melyet Rohonczy Mária zongoraművész fog játszani zenekarral és közkívánatra a multkor oly nagy sikerrel előadott Debussy Suitje szerepel. Jegyek válthatók Stiefnél. Tagsági igazolványok érvényesek.

Magyar Színház heti műsora

Péntek: Nincs előadás.
Szombat d. u. 3 órakor: Kárpáti Zoltán (Ifjúsági előadás, első helyaráttal. Bevezető előadást dr. Csory Bálint tanár tart. Sorozat 96)
Szombat este 8 órakor: Waterloo csata (Ujdonság 2-odszor, napi bérlet 82 szám B, premierhelyaráttal, sorozat 97)
Vasárnap d. u. 3 órakor: A betyár kendője [Mársékelt helyaráttal, sorozat 98]
Vasárnap este 6 órakor: Fügelelő (Operettujdság 9-edszer. Csak nagyóraak számára. Rendes helyaráttal sorozat 99)
Vasárnap este fél 9-kor: A waterlooi csata (Ujdonság 3-adszor, napi bérlet 83 szám A, premier helyaráttal, sorozat 100)
Hétfő: A nótás kapitány (Ujdonság 18-adszor, héret-szünetben, premierhelyaráttal, sorozat 101)

Cyrano de Bergerac a Select-mozgóban.

A Select-mozgó vasárnap tartja meg az utóbbi idők legpompásabb filmjének a Cyrano de Bergeracnak sajtóbemutatóját. A színes felvételekkel tarkított grandiózus film a párisi Pathe Cinema, filmgyár remeke. A film főszerepét a Comedia Francaise világhírű művésze, Pierre Maguier játssza.

Crossley benzin, földgáz stb. **motorok**

Crossley—Diesel motorok
4 HP-től 5000 HP-ig

Bármely tüzelőanyaggal használhatók!

Raktár: BRAILA-ban.

A cég központi igazgatója február 25-től március 10-ig Bukarestben tartózkodik. Cégek és érdekeltségek, akik az igazgató látogatására igényt tartanak, sziveskedjenek ezt közölni:

Crossley, 86. Calea Victoriei, Bucuresti címre telefon: 19-4.

Füchsl Testvérek utóda k. r. t. — Oradea-Mare

husvéti פסח על פסח ajánlata:

Ujbor	Lej 17	Litenként, hordó nélkül, ab N Várad	Nehéz vörösbör ..	Lej 26
Uj rizlingbör	" 20	az összeg előzetes beküldése vagy után-	Szilvórium 50 fokos ..	70
Nehéz ó ezerjörbör ..	" 26	vét mellett. Kívánatra szolgálunk az	Almapárlat 50 ..	" 50
Küküllőmenti óbor ..	" 32	itteni orth. izr. főrabbi	Seprőpárlat 53 ..	" 80
Vörösbör	" 22	urtól hechszerrel (הכשר)		

Nussbaum Testvérek

marosvásárhelyi rövid-, nürnbergi-, diszmü- és játékaru nagykereskedés

fióközlete Clujon
(Kolozsvárt). Calea Regele Ferdinand (volt Ferencz József-ut) 40. szám)

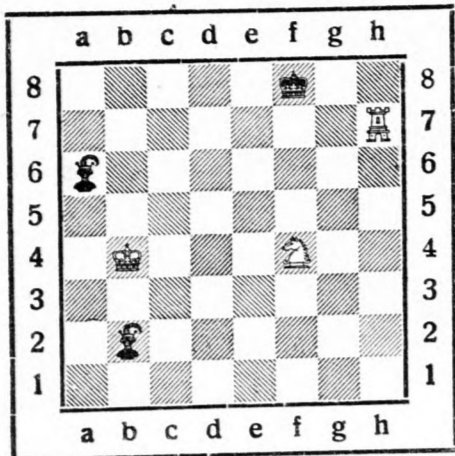
m e g n y í l t !

Eladás csak viszonteladóknak. Telefon 1085.

SAKK

Rovatvezető: **Dr. BRÓDY MIKLÓS**

6. sz. végjáték-tanulmány.
Rinck Henri-ól (Barcelona).
Sötét: Kf8, Fa6, Fb2 (3).

Világos: Kb4, Bh7, Hf4 (3)
Világos indul és nyer.

Megfejtés

A február 12-iki számunkban közölt 5. sz. végjáték-tanulmány (Lazard F.-től) megfejtése.

1. Hf8-d7	1. Bg6+
(1. Bxb7.re. 2. Hc5+; 1. Bb4+-ra pedig 2. Kf3 nyerne!)	
2. Kf5	2. Fg3
3. He5+!	3. Fxe5
4. b7-b8V	4. Fxb8
- és világos patt.

Helyesen fejtették meg: Gopál, Roth D., Schreiber N., Wald J. (Satmar), Weisz B., Rosenberg D. (Oradea-Mare).

Szerkesztői üzenetek

F. I. (Oradea-Mare). Sajnos, d3-d4-el kezdődő újabb kette-e sem üti meg egészen a mi mérté künket.

8. sz. játszma

(Egy Göteborgban 1924 decemberében lejátszott match-ból, melyet Spielmann, a svéd bajnok ellen +3-1=1 arányban nyert meg.)

Vil.: Spielmann R. Söt.: Nielsen A.

1. e4	e6
2. d4	d5
3. Hc3	Hf6
4. exd5	exd5
5. Fg5	Hc6
6. Fc5	Fc7
7. H:2	0-0
8. 0-0	Ff5?
9. Hg3	Fg6
10. f4	h6
11. Fxf6	Fxf6
12. Fxc6	bxc6
13. f5....	

Világosnak most e ydaratig ugyszólván figu a előnye van, mert a h7 futó csak körülményesen hozható ismét játékba,

13.	13. Fh7
14. Ha4!	Bt8
15. c3	Bf-e8
16. Vd3	Vd6
17. B-e1	g6
18. Bxe8+	Bxe8
19. Vf3	Fg5
(ixg6 f nyegotetr.)	
20. tixg6	Vxe6
21. Hc5	h5
22. Hd7!	

Sokkal erősebb, mint 22. Vxh5, mert vezércsere után sötét Be2-vel jó játékot kapna.

22.	22. h4
23. Hb5	f5
24. He5	Vb6
25. Hf4	Be7
26. b4	Kh8
27. a4	a6
28. a5	Bg7
29. Kb1	F:8
30. Hb3	Fh7
31. Ve2	f4
32. V:4	Fe7
33. Vc8+	Fg8
34. Hxf4	Vh7
35. Vc8!	V:4

Sötétnek nincs véd lma többé.

36. He-g6+	Kh7
37. Hf8+!	Kh8
38. Hf4-g6+	
- és sötét teladta

BEDŐ:

Gyakorlati sakkozás

Ára 90 lej

Kapható az Uj Kelet könyvostályában.

Mirdessen az Uj Keletben!

GYAPJUIPAR R. T. TIMIȘOARA

Gyapjumosóda, gyapjufésülde, kamarn, vigogne-szövöde, takácsműhelyek, mügyapjagyár, apretura, festöde.

Közütt és szövötárugyér
Körülbelül 1500 munkást foglalkoztat. Saját konfekció és juhtenyésztés.

APRÓHIRDETÉSEK

Legszébben és legolcsóbban fest, tisztít „Fortuna” Erzsébet-rüföldő udvarban.

Barzel
Fierarie Vasüzlet
Cluj-Kolozsvár, Piata M. Vit. 13
Telefon 1049

Német leányt vagy asszonyt, si háziteendöket is vögzi, keres két gyermekhez Fischer Samu, Turda. Kemény Farbas-utca 2. 8671

Borsó hámozott feles Stocke-reuer 50 kg.-os zs á k o k b a n.
Gyümölcs-iz 15-20 kg.-os netto ládákban szállit
LÉB Fivérek,
Cluj. — Telefon 471.

Purimi mulatságra
legalkalmasabb egyfelvonásos
Orrlik és Hebbegő
Megrendelhető az Uj Kelet könyvostályánál
Ára 60 lej.

VIZ
Villany
GÁZ

felszerelési cikkek raktára

Villamos főzőedények, vasalók, kályhák, testmelegítők, hajszárítók és égők minden feszültségre. Csillárok, selyemernyők és budoir-lámpák. Telefonok és csengők.

Telefon 2-14.

Fürdökádák és kályhák, mosdók és csejtek. Nickel-zet: szappan-, pohár-, szivacs-, fogkefe és törülköző tartók.

Üvegpolcok
nickelzett tamaszok kalés korláttsl, pipere cikkek r s s s e.

Gázharisnyak, invert- és egyes lampák, üvegürák és porc llán **ernyök.**
Gázfözőlapok és kemencék.

ELECTROHIDRO — CLUJ

Galea Regele Ferdinand No 65.

Szerkesztő hivatal és Cluj-Kolozs Pop. (Brassay-utca) 10. Telefon: Sze és kiadóhival Zs. N. Sz.

1925 március 7

Harminc
Ausztriában; minc katoná lett Szinte hihetetlenü felszólalás nem ta az öngyilkosságol mert az osztrák h ideális népköztárs európai államok k szabadságot juttat régen még arról i reget feloszlatták, lam pacifista szár Csodálkozva ezek az öngyilkos aránylag nagyszá a bizonyága, hog szellemé lett az Nyilván azok szellem, akik eg disztikus hajlamol A fegyelem p Hebbel panaszosa nek legföb boldo Ezért lehetett Né lis fegyelmet ter lokban, ezért lehe lanságot és az eg szabadság szellem a fegyelem irán elöszeregetet. Az gyilkosságok erre fordult elő, va esetben. A közka nyos brutalitások nak, az élet isko ennek fegyelmét. a közkatónák is, polgári jogok sz intézményesített ben fenntartani s bánásmódot. Azok a rends akik a régi szold tartani, sokkal in elfogult emberek tozását megértsek nak aztán a haso Az emberek fegyelmet kényte nemcsak a fegyelök büne is. Feg intelligenciájú, sz ban lehetne eltá annyí hiedelemné centrikus törekvé desük esetén minc anélkül, hogy ök chisztikus deszpo aminek jaj volna És mégis: a is az, mely célta igyekszik „rende akaratok fölött, nyilvánulás. A gyelem, különöse egyéni céljainak lentül immorális. gyelem az, mely nemzeti érdekek mozgalmak nem sen azt a bizonyo kancsuka, pofon ezeknél sokkal h halottá teszi az risztikus fegyele talom nélkül — magát, mint az féregék rágták m autodafék tüzéve napoleoni hadser indult meg, mik